

Handläggare
Therese Rosén
Telefon: 08-508 36 278

Till
Äldrenämnden
Den 30 augusti 2022

Handlingsplan för en långsiktig utveckling av tolktjänsten (SOU 2022:11)

Svar på remiss från kommunstyrelsen Dnr. KS 2022/614

Förvaltningens förslag till beslut

Äldrenämnden godkänner anmälan av förvaltningens kontorsutlåtande som svar på remissen och lägger ärendet till handlingarna.

Sammanfattning

Äldrenämnden har blivit ombedd att yttra sig gällande remiss av, Handlingsplan för en långsiktig utveckling av tolktjänsten för döva, hörselskadade och personer med dövblindhet.

Handlingsplanen är indelad i två åtgärdsområden. Åtgärder som bidrar till en mer sammanhållen och tydlig struktur för tolktjänsten, samt åtgärder som stöder en fortsatt långsiktig utveckling.

Förvaltningen ställer sig positiv till förslagen i handlingsplanen. Regionernas samordningsansvar ger en väg in för all tolktjänst vilket underlättar för den enskilde tolkanvändaren och ger ett ökat inflytande.

Förvaltningen ställer sig vidare positiv till förslaget om att det inrättas en ny nationell funktion för samordning av tolktjänstfrågor. Genom samlad information, statistik och utveckling kan det främja kunskapsutvecklingen vilket bidrar till jämlikhet i levnadsvillkor och delaktighet i samhällslivet för målgruppen.

Handlingsplanen presenterar flera förslag för långsiktig utveckling som förvaltningen stödjer.

Bakgrund

Regeringen beslutade den 30 juli 2020 att ge i uppdrag åt en särskild utredare att göra en fördjupad analys av förslagen i betänkandet, En samlad tolktjänst – samordning och utveckling av tolktjänst för barndomsdöva, vuxendöva, hörselskadade och personer med dövblindhet (SOU 2011:83) samt i departementspromemorian Tolktjänst för vardagstolkning (Ds 2016:7) och utifrån den analysen ta fram en handlingsplan för den långsiktiga utvecklingen av tolktjänsten (dir. 2020:79). Till särskild utredare förordnades generaldirektören Malin Ekman Aldén. Utredaren ska i handlingsplanen redovisa de åtgärder som krävs för en nationellt samordnad förändring av tolktjänsten och vilka utmaningar som finns samt redovisa en tidsplan för det fortsatta förändringsarbetet som är förankrad med berörda aktörer.

Handlingsplanen har remitterats till bland andra Stockholms stad. Kommunstyrelsen i Stockholms stad har i sin tur remitterat handlingsplanen till arbetsmarknadsnämnden, socialnämnden, utbildningsnämnden, äldrenämnden, Farsta stadsdelsnämnd, Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd och Norrmalms stadsdelsnämnd. Yttrandet ska vara kommunstyrelsen tillhanda senast den 19 juli 2022. Ärendet besvaras med kontorsyttrande då det inte är möjligt att behandla ärendet i äldrenämnden innan dess.

Ärendet

Handlingsplanen för en långsiktig utveckling av tolktjänsten för döva, hörselskadade och personer med dövblindhet är indelad i två åtgärdsområden. Åtgärder som bidrar till en mer sammanhållen och tydlig struktur för tolktjänsten, samt åtgärder som stöder en fortsatt långsiktig utveckling av tolktjänsten.

Förslag för en tydlig struktur för tolktjänsten

Regionens ansvar för tolktjänst

Utredningen föreslår att en ny lag om tolktjänst för döva, hörselskadade och personer med dövblindhet ska ersätta nuvarande reglering i hälso- och sjukvårdslagen om tolktjänst för vardagstolkning. Förslaget innebär att regionernas ansvar för vardagstolkning inte längre ska omfatta tolktjänst i arbetslivet. Det ska även förtydligas att tolkning vid ärenderelaterade besök hos myndigheter inte ingår i regionernas ansvar. Förslaget om en ny lag om tolktjänst innebär i sig ingen förändring av ansvaret när det gäller så kallad myndighetstolkning utan enbart ett förtydligande att sådan tolkning som myndigheten är ansvarig för enligt 13 § förvaltningslagen (2017:900) inte är regionens ansvar för vardagstolkning.

Den föreslagna lagen innebär att regionernas ansvar delvis förändras och förtydligas. Lagen stärker förutsättningarna för att utveckla en mer flexibel och ändamålsenlig tolktjänst i regionernas regi. När regionernas ansvar renodlas och förtydligas frigörs resurser för vardagstolkning exempelvis i fritids- och föreningssammanhang och de övriga situationer som kategoriseras som vardagstolkning. Regionernas samordningsansvar innebär att den enskilde tolkanvändaren får en väg in för all tolktjänst. Vilket ger tolkanvändarna ett ökat inflytande över hur vardagstolkning utformas och genomförs.

Stöd med tolkning i arbetslivet

Utredningen föreslår att stöd till tolk i arbetslivet samlas hos Arbetsförmedlingen inom ramen för en särskild insats om bidrag till tolk för döva, hörselskadade och personer med dövblindhet. Insatsen ska regleras i förordningen om särskilda insatser för personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga.

Insatsen förbättrar förutsättningarna för var och en som behöver tolkstöd i arbetslivet eftersom det möjliggör en ökad flexibilitet och valfrihet. Insatsen ökar tydligheten och förutsägbarheten i ansvarsfrågan och minskar den administrativa belastningen för såväl tolkanvändare, arbetsgivare och den som tillhandahåller stödet.

Stöd med tolkning i utbildning för vuxna

Utredningen föreslår en granskning av förutsättningarna för att samla resurser för tolkstöd i utbildning för vuxna. En översyn ska belysa behoven av tolkstöd, ge förslag på organisering och finansiering samt regler för tolkstöd i utbildning för vuxna.

Fortsatt utveckling under lång tid

För att döva, hörselskadade och personer med dövblindhet ska vara delaktiga i samhället behöver utvecklingen av tolktjänsten fortsätta. Utredningen föreslår utveckling inom områdena: tolkning på distans, tekniska lösningar och uppfinningar, tolkyrket samt kunskap och jämlikhet.

Utredningen föreslår:

- Att tolkning på teckenspråk på distans utan bokning via Bildtelefoni.net ska vara en del av Post- och telestyrelsens uppdrag
- Att Post- och telestyrelsen ska förslå hur tjänsten kan organiseras, vilka regler som ska gälla och finansiering

- Att undersöka om regionerna kan ordna gemensam tolkning på distans
- Att öka takten för att samla in information om det svenska teckenspråket så att språket kan göras om till data
- Bättre samordning av utveckling av nya uppfinningar
- Att en analys av behovet av tolkar genomförs
- Utveckling av tolkars kompetens samordnas
- Att samma regler och administration för alla tolkar ska gälla

Jämställdhet mellan kvinnor och män

Utredningens förslag:

- Arbetsförmedlingen ska undersöka om kvinnor som är döva, hörselskadade eller har dövblindhet får likvärdigt stöd som män med samma funktionsnedsättning.
- Arbetsförmedlingen ska föreslå hur jämställdheten ska öka
- Myndighet ska undersöka hörselskadade och dövblindas upplevelser av våld, hur stödet kan utvecklas samt undersöka kunskapsläget och hur stödet kan organiseras.

Ökad kunskap om barns och ungas erfarenheter och behov

Utredningen föreslår en granskning av barns och ungas behov och erfarenheter av att använda tolk i aktiviteter i föreningar, kultur, i lek och på fritid samt ge förslag på hur tolktjänsten bättre kan synliggöra och respektera barns och ungas rättigheter.

Samordning av frågor om tolktjänst i Sverige

Utredningen föreslår en nationell funktion som samordnar frågor om tolktjänst, samlar och ger information och statistik, samordnar utvecklingsarbetet samt ansvarar och samordnar nationella frågor.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelningen för stadsövergripande äldreomsorgsfrågor.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förvaltningen ställer sig positiv till förslagen i handlingsplanen gällande åtgärderna som förväntas bidra till en mer sammanhållen och tydlig struktur för tolktjänsten. Regionernas samordningsansvar ger en väg in för all tolktjänst vilket underlättar för den enskilde tolkanvändaren. Den föreslagna lagen ger tolkanvändarna ökat inflytande över hur tolktjänst för vardagstolkning utformas och genomförs.

Eftersom det saknas en tydlighet i hur ärenderelaterad myndighetstolkning ska organiseras, genomföras och finansieras är

det svårt att förutse hur staden kan komma att påverkas av den nya lagstiftningen.

Förvaltningen menar att en ökad användning och tillgänglighet till skrivtolk kan öka delaktighet hos målgruppen. Förvaltningen vill därför lyfta fram handlingsplanens uppdrag till Post- och telestyrelsen om att analysera behovet av en obokad distanstolkningsfunktion med skrivtolk och möjligheterna för att tillhandahålla en sådan tjänst på nationell nivå.

Förvaltningen ställer sig positiv till åtgärdsförslagen om fortsatt utveckling av tolktjänst på längre sikt. Det är bra att se över tolkning på teckenspråk på distans men det finns även ett behov av att se över möjligheten till att snabbt få tillgång till teckenspråkstolk i kontakt med myndigheter där det finns sekretessaspekter.

Förvaltningen instämmer vidare i att det finns ett behov av kunskapsutveckling kring hörselskadade och dövblinda som utsätts för våld och hur stödet lämpligast kan organiseras eftersom det är en sårbar grupp som är svår att nå. Förvaltningen ser även behov av anpassat informationsmaterial, ökad kunskap kring utsatthet och förebyggande åtgärder för målgruppen.

Förvaltningen ställer sig vidare positiv till förslaget om att det inrättas en ny nationell funktion för samordning av tolktjänstfrågor. Genom samlad information, statistik och utveckling kan det främja kunskapsutvecklingen vilket bidrar till jämlikhet i levnadsvillkor och delaktighet i samhällslivet för målgruppen.

Patric Rylander
Äldredirektör
Äldreförvaltningen

Linda Hamnes
Avdelningschef
Äldreförvaltningen

Bilagor

Handlingsplan för en långsiktig utveckling av tolktjänsten för döva, hörselskadade och personer med dövblindhet.